

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.001.01.2023

Pani
Ewa Leniart
Wojewoda Podkarpacki
ul. Grunwaldzka 15
35-959 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 85/18 – województwo podkarpackie.

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Jednostka kontrolowana

Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów (dalej Urząd lub PUW)

Kierownik jednostki kontrolowanej

Ewa Leniart, Wojewoda Podkarpacki od 13 stycznia 2020 r.

(akta kontroli tom I, str. 9)

Podstawa prawna

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie

Kontrolerzy

1. Jacek Wolan, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/19/2023 z dnia 11 stycznia 2023 r.
2. Marek Wójtowicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/18/2023 z dnia 11 stycznia 2023 r.
3. Krzysztof Pakuła, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/81/2023 z dnia 14 marca 2023 r.

(akta kontroli tom I, str. 3-8)

II Cel i zakres kontroli

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na 2022 r. pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 85/18 – województwo podkarpackie oraz ocena wykonania planu finansowego PUW jednostki finansowanej w ramach tej części budżetu.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych;
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych;
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań;
- nadzór i kontrola sprawowane przez Wojewodę w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych*², w tym:
 - a) nadzór nad wykonywaniem planów finansowych jednostek podległych;
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 85/18 – województwo podkarpackie.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Zakres kontroli

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań:

- analizy porównawczej dochodów budżetowych;
- analizy stanu należności pozostałych do zapłaty;

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623

² Dz. U. z 2022 r., poz. 1634 ze zm.

- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków;
- kontroli prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 85/18 w trakcie roku budżetowego;
- kontroli prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych;
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad;
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 85/18 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia;
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych;
- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia;
- analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego;
- analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji;
- analizy stanu zobowiązań;
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań;
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań;
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 85/18.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

Do oceny wykonania budżetu państwa w części 85/18 – województwo podkarpackie wykorzystano również wyniki kontroli wykonania planu finansowego na 2022 r. przez PUW.

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa na 2022 r. w części 85/18 – województwo podkarpackie oraz wykonanie planu finansowego w 2022 r. przez PUW.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Dochody w części 85/18 zrealizowano w kwocie 107 291,5 tys. zł, tj. o 25,4% wyższej od zaplanowanej i o 11,3% wyższej od dochodów zrealizowanych w 2021 r. Wojewoda, jako dysponent części 85/18 budżetu państwa, wydatkowała w 2022 r. środki budżetowe w kwocie 3 832 453,6 tys. zł oraz środki z budżetu europejskiego w kwocie 5399,7 tys. zł. PUW w 2022 r. wydatkował środki budżetu państwa w kwocie 97 194,8 tys. zł. Kontrola wydatków dysponenta części 85/18 w kwocie 275 688,6 tys. zł (8,4% zrealizowanych wydatków na dotacje) oraz wydatków PUW w kwocie 5060,5 tys. zł (5,2%) wykazała, że realizowano je z zachowaniem zasad racjonalnego i celowego dysponowania środkami publicznymi (z wyjątkiem wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej), legalnie, w ramach limitów określonych w planie finansowym, a środki z rezerw budżetowych wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem. W wyniku realizacji wydatków uzyskano oczekiwane efekty. Kontrola wykazała, że Prezes Rady Ministrów przyznał Wojewodzie środki z rezerwy ogólnej na realizację zadań niewymagających nagłego wsparcia finansowego w kwocie ogółem 1160,9 tys. zł.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje roczne sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych.

³W kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

Dysponent części 85/18 sprawowała nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej, obejmując nimi w szczególności: realizację zadań finansowanych z budżetu państwa, zgodność wydatków z planowanym przeznaczeniem, terminy przekazywania oraz prawidłowość wykorzystania dotacji.

NIK zauważa, że podejmowane przez PUW działania w celu ograniczenia ponoszonych wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej, były nieskuteczne. Analiza wybranych punktów poboru energii PUW⁴ (dalej: PPE), opłaty sieciowej stałej, w zakresie dostosowania mocy umownej do faktycznych potrzeb oraz opłaty sieciowej zmiennej poprzez dobór odpowiedniej wielostrefowej grupy taryfowej wykazała, że opłaty te w 2022 r. mogły być niższe odpowiednio o 27,6 tys. zł i 46,7 tys. zł.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

Opis stanu
faktycznego

1. Dochody budżetowe

Dochody budżetowe wykonane w 2022 r. w części 85/18 wyniosły 107 291,5 tys. zł. Były one wyższe o 10 869,7 tys. zł (o 11,3%) od dochodów zrealizowanych w 2021 r. oraz o 21 765,5 tys. zł (o 25,4%) od dochodów planowanych. Różnice te spowodowane były głównie:

- dochodami z realizacji zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego (jst), związanych z gospodarowaniem gruntami i nieruchomościami Skarbu Państwa⁶, które w porównaniu do 2021 r. były wyższe o 5984,4 tys. zł (o 14,4%) i o 10 327,4 tys. zł (o 28,7%) od planowanych na 2022 r., co wynikało głównie z wyższych dochodów uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości Skarbu Państwa⁷ oraz dochodów z innych opłat⁸,
- dochodami z opłat paszportowych⁹, które w porównaniu do 2021 r. były wyższe o 4864,4 tys. zł (o 97,8%) i o 2837,7 tys. zł (o 40,5%) od planowanych na 2022 r., co związane było ze zwiększonym zapotrzebowaniem na paszporty,
- dochodami z wyegzekwowanych należności alimentacyjnych¹⁰, które w porównaniu do 2021 r. były wyższe o 1592,3 tys. zł (o 9,3%) i o 3761,5 tys. zł (o 25,1%) od planowanych na 2022 r.

Podobnie jak w latach poprzednich, największe dochody uzyskano z tytułu gospodarowania gruntami i nieruchomościami Skarbu Państwa (46 548,8 tys. zł), wyegzekwowania należności alimentacyjnych (18 761,5 tys. zł), opłat paszportowych (9837,7 tys. zł), opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną

⁴ PUW Delegatura Tarnobrzeg, ul. 1-go Maja 4A 39-400 Tarnobrzeg; PPE nr 480548158000014129.

PUW Rzeszów, Biura ul. Miedziana 4A; PPE nr 480548157000033651.

PUW w Rzeszowie, 35-959 Rzeszów, ul. Grunwaldzka 15; PPE nr 480548157000017786.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dochody w dziale 700 *Gospodarka mieszkaniowa* rozdziale 70005 *Gospodarka gruntami i nieruchomościami*, § 2350 Dochody budżetu państwa związane z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego.

⁷ Sprzedaż na rzecz użytkowników wieczystych nieruchomości o wysokiej wartości oraz sprzedaż większej niż planowano ilości nieruchomości.

⁸ Wieczyste użytkowanie nieruchomości (na skutek dokonanej aktualizacji opłat), ustanowienie służebności gruntowej na nieruchomości Skarbu Państwa oraz odszkodowania za przejęcie nieruchomości pod inwestycje drogowe.

⁹ Dochody w dziale 750 *Administracja publiczna* rozdziale 75011 *Urzędy wojewódzkie* § 0930 Wpływy z opłat paszportowych oraz pozostałych opłat konsularnych.

¹⁰ Dochody w dziale 855 *Rodzina* rozdziale 85502 *Świadczenia rodzinne*, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego § 2350 Dochody budżetu państwa związane z realizacją zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego.

i lekarzy weterynarii wyznaczonych przez powiatowych lekarzy weterynarii oraz usług świadczonych przez tę Inspekcję (5369,8 tys. zł)¹¹ oraz usług świadczonych przez Inspekcję Sanitarną (5037,2 tys. zł)¹². Dochody uzyskane z tych tytułów stanowiły 79,7 % dochodów ogółem.

(akta kontroli tom I, str. 10-20, 420-458, tom IV, str. 87-131)

Według stanu na koniec 2022 r. należności pozostałe do zapłaty w części 85/18 wynosiły 668 937,9 tys. zł, w tym zaległości netto¹³ 662 138,9 tys. zł. W stosunku do 2021 r. kwota należności uległa zwiększeniu o 51 904 tys. zł (o 8,4%), a zaległości netto o 51 371,9 tys. zł (o 8,4%). Analogicznie jak na koniec 2021 r., największe należności dotyczyły:

- wpłat od dłużników alimentacyjnych – 636 186,2 tys. zł (o 8,6% więcej niż na koniec 2021 r.) w tym zaległości netto 633 490 tys. zł (o 8,6% więcej),
- opłat za użytkowanie gruntów Skarbu Państwa – 19 160,2 tys. zł (o 6,9% więcej niż na koniec 2021 r.) w tym zaległości netto 18 873,7 tys. zł (o 6,7% więcej niż na koniec 2021 r.).

Przyczynami wzrostu należności od dłużników alimentacyjnych był wzrost liczby dłużników tego funduszu oraz ograniczone możliwości skutecznego prowadzenia postępowań egzekucyjnych (dłużnicy przebywający za granicą, dłużnicy bez ustalonego adresu zamieszkania). Wzrost zaległości netto z tytułu opłat za użytkowanie gruntów Skarbu Państwa związany był ze zwiększeniem liczby przypadków nieuregulowania zobowiązań przez podmioty korzystające z nieruchomości Skarbu Państwa.

(akta kontroli tom I, str. 21-23, 420-432, tom IV, str. 87-131)

W 2022 r. PUW zrealizował dochody budżetowe w wysokości 13 920,1 tys. zł¹⁴. Największe dochody uzyskano z opłat paszportowych¹⁵ (9837,7 tys. zł), najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa¹⁶ (2267,2 tys. zł), opłat za zezwolenia, akredytacji oraz opłat ewidencyjnych¹⁷ (453,2 tys. zł).

Dochody zrealizowane przez PUW w 2022 r. były wyższe o 5151,5 tys. zł (o 58,7%) od dochodów wykonanych w 2021 r. oraz o 3221,1 tys. zł (o 30,1%) od dochodów planowanych. Różnice te spowodowane były głównie:

- dochodami z opłat paszportowych – w porównaniu do 2021 r. wyższymi o 4864,4 tys. zł (o 97,8%) i o 2837,7 tys. zł (o 40,5%) od planowanych na 2022 r., co związane było ze zwiększonym zapotrzebowaniem na paszporty spowodowanym zmniejszeniem ograniczeń wynikających z występującego stanu epidemii, konfliktem na terytorium Ukrainy oraz koniecznością posiadania dokumentu paszportowego przy wjeździe na terytorium Wielkiej Brytanii;
- wyższymi dochodami z tytułu różnych opłat realizowanych przez nadzór budowlany w porównaniu do 2021 r. i do planowanych o 423,6 tys. zł (o 141,2%),

¹¹ Dochody w dziale 010 Rolnictwo i łowiectwo rozdziale 01034 Powiatowe inspektoraty weterynarii § 0690 Wpływy z różnych opłat oraz § 0830 Wpływy z usług.

¹² Dochody w dziale 851 *Ochrona zdrowia* rozdziale 85132 *Inspekcja sanitarna* § 0830 *Wpływy z usług*.

¹³ Należności pozostałe do zapłaty, których termin zapłaty minął i mogą być egzekwowane.

¹⁴ Dochody w dziale 750 *Administracja publiczna* (13187,3 tys. zł), w tym w rozdziale 75011 *Urzędy wojewódzkie* (13142,5 tys. zł) i 75046 *Komisje egzaminacyjne* (44,8 tys. zł) oraz w dziale 710 *Działalność usługowa* rozdziale 71015 *Nadzór budowlany* (732,8 tys. zł).

¹⁵ Dochody w dziale 750 rozdziale 75011 § 0930 Wpływy z opłat paszportowych oraz pozostałych opłat konsularnych.

¹⁶ Dochody w dziale 750 rozdziale 75011 § 0750 Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze.

¹⁷ Dochody w dziale 750 rozdziale 75011 § 0620 Wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne.

co wynikało z nieplanowanego wzrostu liczby opłat legalizacyjnych ustalonych przez organy nadzoru budowlanego w związku z wybudowaniem obiektów budowlanych bez pozwolenia na budowę lub zgłoszenia.

(akta kontroli tom II, str. 198, 268-271, tom IV, str. 312-313)

Według stanu na koniec 2022 r., należności PUW pozostałe do zapłaty wynosiły 1176 tys. zł, w tym zaległości 1121,6 tys. zł. Były one wyższe od występujących na koniec 2021 r. odpowiednio o 389,6 tys. zł (o 49,5%) oraz o 406,1 tys. zł (o 56,8%). Wzrost zaległości wynikał głównie z zasądzenia przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie na rzecz Skarbu Państwa odszkodowania za naruszenie praw autorskich (334,8 tys. zł) oraz naliczenia odsetek od należności. Głównymi pozycjami należności pozostałych do zapłaty, w tym zaległości były kary nakładane przez organy nadzoru budowlanego, które wraz z odsetkami wynosiły 301 tys. zł, zwroty wydatków z lat ubiegłych (367,2 tys. zł z odsetkami), należności przejęte po likwidacji jednostek¹⁸ (298,1 tys. zł z odsetkami) i kary nakładane za nieterminowe wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (144,8 tys. zł wraz z odsetkami). Należności te stanowiły 94,5% wszystkich należności pozostałych do zapłaty.

(akta kontroli tom II, str. 199-200, 268-271, tom IV, str. 312-313)

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

W 2022 r. wydatki w części 85/18 budżetu państwa wynosiły 3 832 453,6 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. kwota wydatków była mniejsza o 851 466,2 tys. zł (18,2%). Wykonane wydatki były wyższe o 547 361,6 tys. zł (16,7%) od określonych w ustawie budżetowej, a niższe o 72 653,8 tys. zł (1,9%) od wydatków według planu po zmianach.

Analizą objęto wykonanie wydatków w ośmiu działach¹⁹, w których wydano 3 683 707 tys. zł, co stanowiło 96,1% łącznej kwoty wydatków w części 85/18. W analizowanych działach i rozdziałach wydatki te realizowano zgodnie z planem finansowym. W działach wykonano je w wysokościach od 84% do 99,7% planu, a w rozdziałach – od 55,9% do 100% planu²⁰.

W istotnie niższych²¹ kwotach od planowanych zrealizowano wydatki w dwóch rozdziałach:

- w rozdziale 01005 *Prace geodezyjno-urzędniowe na potrzeby rolnictwa*, gdzie wydatki wykonano w kwocie niższej o 33 506,6 tys. zł (o 44,1%) od planowanych, co było niezależne od dysponenta części 85/18 i wynikało z niepełnej realizacji zadania „scalenie gruntów” przez powiaty²² i skutkowało opóźnieniami w wykonaniu zagospodarowania terenów objętych scaleniem²³,
- w rozdziale 85595 *Pozostała działalność*, gdzie wydatki wykonano w kwocie niższej o 20,2 tys. zł (o 21%) od planowanych, co wynikało z oszczędności

¹⁸ Przede wszystkim Zakładu Obsługi PUW.

¹⁹ 010 Rolnictwo i łowiectwo, 600 Transport i łączność, 750 Administracja publiczna, 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, 801 Oświata i wychowanie, 851 Ochrona zdrowia, 852 Pomoc społeczna, 855 Rodzina.

²⁰ Wydatki realizowano w 77 rozdziałach. W 47 rozdziałach wykonano je w wysokościach powyżej 99% planu, w 25 rozdziałach od 91% do 99% planu, w trzech rozdziałach od 82,3% do 87,5% planu i w dwóch odpowiednio 79% i 55,9% planu.

²¹ Wydatki ponad 20% niższe od planowanych.

²² Wykonywanego ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego PROW na lata 2014-2020”.

²³ Niewykonane prac dotyczących zagospodarowania poscaleniowego mają zostać zakończone do końca 2024 r., a realizacja projektu została przedłużona do końca czerwca 2025 r.

powstałych przy wypłacie wynagrodzenia dla pracownika w związku z absencją.

(akta kontroli tom I, str. 24-43, 384-387, 520, 523, tom IV, str. 132-249)

W 2022 r. plan wydatków w części 85/18 zwiększono środkami z rezerw łącznie o 699 677,2 tys. zł. Plan wydatków budżetu państwa zwiększono o 694 277,5 tys. zł, z czego środkami z rezerw celowych o 677 454,5 tys. zł, a środkami z rezerwy ogólnej o 16 823 tys. zł. Plan wydatków budżetu środków europejskich zwiększono środkami z rezerwy celowej tego budżetu (pozycja 98) o 5399,7 tys. zł.

Z rezerwy ogólnej wykorzystano 16 580,2 tys. zł (98,6% środków z tej rezerwy pozostającej w budżecie części 85/18 po zmianach)²⁴. Niepełne wykorzystanie środków z rezerwy ogólnej było spowodowane oszczędnościami na zadaniach inwestycyjnych zrealizowanych na potrzeby przejść granicznych (168,8 tys. zł), oszczędnościami gmin po zrealizowaniu procedur zamówień publicznych w ramach projektu „Pod Biało-czerwoną” i rezygnacją jednej z gmin z realizacji tego zadania (71,3 tys. zł) oraz zwrotem części środków w związku z korektami faktur za usługi realizowane w ramach działań przygotowawczych do przyjęcia na terenie RP zwiększonej liczby cudzoziemców (2,7 tys. zł).

W całości zostały wykorzystane środki z rezerwy celowej budżetu środków europejskich.

Z rezerw celowych budżetu państwa wykorzystano 662 338 tys. zł (97,8% środków z tych rezerw pozostających w budżecie części 85/18 po zmianach)²⁵. Główne przyczyny niewykorzystania środków z rezerw celowych to:

- niższa niż planowano kwota wypłaconych dodatków osłonowych²⁶ (niewykorzystana kwota wynosiła 7365,7 tys. zł), co wynikało głównie z mniejszej niż planowano liczby wniosków oraz odmów wypłat dodatków po weryfikacji wniosków przez jednostki samorządu terytorialnego w związku z niespełnianiem kryteriów ich przyznania,
- rezygnacja jednej z gmin z realizacji zadania w zakresie świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów oraz mniejsza niż przewidywano liczba wniosków o te świadczenia²⁷, przede wszystkim ze względu na wyższe dochody wynikające ze wzrostu płacy minimalnej, nieprzedłożenie dokumentów potwierdzających poniesienie wydatków na cele edukacyjne i niższe koszty zakupu podręczników (niewykorzystana kwota wynosiła 3580,3 tys. zł),
- zmniejszenie kosztów realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu”, w związku z mniejszą liczbą posiłków wydawanych w placówkach oświatowych²⁸ (niewykorzystana kwota 540,9 tys. zł).

Z przyczyn tych nie wykorzystano 11 486,9 tys. zł, co stanowiło 76% łącznej kwoty niewykorzystanych środków otrzymanych z rezerw celowych budżetu państwa.

Wojewoda nie wystąpiła do Ministra Finansów (MF) o skorygowanie decyzji zwiększających budżet w części 85/18 środkami z rezerw. Przyczyną był brak

²⁴ W trakcie 2022 r. plan wydatków w części 85/18 zwiększono środkami z rezerwy ogólnej o 20 180,8 tys. zł. Następnie decyzjami MF kwota ta została zmniejszona o 2180,6 tys. zł. Kwota 1177,2 tys. zł została zablokowana decyzjami Wojewody. Decyzją MF z 22 grudnia 2022 r. plan zmniejszono o tą kwotę.

²⁵ W trakcie 2022 r. plan wydatków w części 85/18 zwiększono środkami z rezerw celowych o 699 256,4 tys. zł. Następnie decyzjami MF kwota ta została zmniejszona o 3244 tys. zł. Kwota 19 130,4 tys. zł została zablokowana decyzjami Wojewody. Decyzją MF z 22 grudnia 2022 r. plan zmniejszono – między innymi – o 18 557,9 tys. zł zablokowanych wydatków z rezerw celowych.

²⁶ Pozycja rezerwy 24 – wypłaty dodatków realizowane w ramach działu 852 *Opieka społeczna* rozdział 85295 *Pozostała działalność*.

²⁷ Pozycja rezerwy 26 – wypłaty świadczenia realizowane w ramach działu 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza* rozdziale 85415 *Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym*.

²⁸ Pozycja rezerwy 27 – program realizowany w ramach działu 852 *Opieka społeczna* rozdział 85230 *Pomoc w zakresie dożywiania*.

możliwości ustalenia wysokości niewykorzystanych środków w terminie umożliwiającym złożenia wniosku o korekty decyzji²⁹, co wynikało z późnych zgłoszeń nadwyżki posiadanych środków finansowych i dokonania zwrotów dotacji przez samorządy. Informacje o nadwyżce środków wynikały ze sprawozdań i informacji przekazanych po zakończeniu 2022 r. Niewykorzystanych środków nie przenoszono na wydatki niewygasające z końcem roku 2022.

(akta kontroli tom I, str. 44-90, 93-94, 524)

W 2022 r. Prezes Rady Ministrów przyznał Wojewodzie środki z rezerwy ogólnej na realizację zadań niewymagających nagłego wsparcia finansowego w kwocie ogółem 1160,9 tys. zł. Środki zostały przyznane na realizację projektu „Pod Biało-czerwoną” w kwocie 687,9 tys. zł i na dofinansowanie prac remontowych miejsc spoczynku, kwater i mogił wojennych, żołnierzy Wojska Polskiego oraz powstańca z 1863 r. w kwocie 473³⁰ tys. zł. Projekt „Pod Biało-czerwoną” realizowany był z inicjatywy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (KPRM) i w całości sfinansowany środkami z rezerwy ogólnej.

Na prace remontowe miejsc spoczynku, kwater i mogił wojennych³¹ w 2022 r. zaplanowano środki w kwocie 595 tys. zł. Z inicjatywy KPRM Urząd przesłał w dniu 1 grudnia 2021 r. wykaz miejsc spoczynku żołnierzy Wojska Polskiego wymagających prac remontowych. Wykaz ten przesłano w odpowiedzi na mejla KPRM z dnia 29 listopada 2021 r., zgodnie z treścią którego Wojewoda zobowiązana była do przesłania listy grobów i cmentarzy wojennych, które warto byłoby wyremontować w przyszłym roku, a na które nie wystarczy środków w budżecie. Dotyczyło to grobów żołnierzy polskich, ofiar zbrodni sowieckich i niemieckich³². Po uzgodnieniu z KPRM miejsc spoczynku objętych planowanymi pracami remontowymi i szacowanych kosztów ich wykonania, Wojewoda wystąpiła w dniu 26 stycznia 2022 r. z wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów o przyznanie na ten cel środków z rezerwy ogólnej. Wydatki w 2022 r. na prace remontowe miejsc spoczynku, kwater i mogił wojennych wyniosły 1009,6 tys. zł, a środki pochodziły z budżetu Wojewody i z rezerwy ogólnej. W latach wcześniejszych na cele te wydatkowano odpowiednio: w 2019 r. – 582,8 tys. zł, w 2020 r. – 626,3 tys. zł i w 2021 r. – 600,4 tys. zł. Środki w tych latach pochodziły z budżetu Wojewody. Pierwotnie planowane środki w trakcie roku zwiększane były środkami z rezerwy Wojewody w 2019 r. o 7 tys. zł, w 2020 r. o 31,4 tys. zł i w 2021 r. o 5,4 tys. zł.

Jak podała w wyjaśnieniu Dyrektor Biura Wojewody nie występowało do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o utworzenie odrębnej pozycji rezerwy celowej na sfinansowanie zadań związanych z kwaterami i mogiłami wojennymi w związku z tym, że Minister prowadził program, w ramach którego gminy mogły bezpośrednio ubiegać się o środki na ten cel.

(akta kontroli tom I, str. 87, 95-124, 459-477)

W 2022 r. Prezes Rady Ministrów wystąpił trzykrotnie do Wojewody o złożenie wniosku o środki z rezerwy ogólnej. Pierwszy przypadek dotyczył przekazanych przez KPRM procedur dotyczących realizacji projektu „Pod Biało-czerwoną”, z których

²⁹ Art. 154 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

³⁰ Pierwotnie z rezerwy ogólnej w rozdziale 71035 *Cmentarze* przyznane były środki w kwocie 473 tys. zł, następnie w związku z nadmiarem środków Wojewoda decyzją z dnia 7 listopada 2022 r. zablokowała środki w kwocie 57,2 tys. zł, o które następnie decyzją z dnia 22 grudnia 2022 r. Minister Finansów zmniejszył plan tą kwotę do wysokości 415,8 tys. zł.

³¹ Dział 710 Działalność usługowa, rozdział 71035 *Cmentarze*.

³² Jak podano mejlu wykaz nie mógł uwzględniać grobów żołnierzy sowieckich, niemieckich i Ludowego Wojska Polskiego.

wynikał obowiązek dla Wojewody wystąpienia o środki na to zadanie z rezerwy ogólnej. Zgodnie z tymi procedurami Wojewoda wystąpiła z takim wnioskiem. W pozostałych dwóch przypadkach KPRM przesłała do Wojewody, zgodnie z właściwością, wnioski złożone do Premiera przez Gminę Lubaczów o przyznanie środków z rezerwy ogólnej na realizację zadań inwestycyjnych „Przeniesienie historycznych obiektów do Kresowej Osady wraz z ich renowacją i adaptacją na cele utworzenia ekspozycji dotyczącej historii rolnictwa oraz tradycyjnej, wielokulturowej zabudowy mieszkalnej dawnych Kresów” i „Zakup działki inwestycyjnej w sąsiedztwie Kresowej Osady wraz z przygotowaniem dokumentacji technicznych niezbędnych do utworzenia infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej” oraz Związku Gmin Dorzecza Wisły o dofinansowanie budowy Centrum Zrównoważonego Rozwoju w Jaśle – etap I. W wystąpieniu KPRM podano m. in., że Prezes Rady Ministrów może udzielić wsparcia jedynie na wniosek właściwego dysponenta części budżetowej. W przypadku uznania przez Wojewodę zasadności realizacji powyższych zadań, jak również po dokonaniu analizy możliwości udzielenia wsparcia ze środków innych niż rezerwa ogólna budżetu państwa dalsze procedowanie będzie możliwe po złożeniu wniosku we współpracy z podmiotami. W związku z negatywnymi opiniami Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej wydanymi na podstawie art. 20b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju³³ o możliwości dofinansowania wymienionych zadań Wojewoda nie wystąpiła do Prezesa Rady Ministrów z wnioskami o wsparcie ww. zadań.

(akta kontroli tom I, str. 433-434, 459-500)

Badaniem objęto wszystkie zwiększenia budżetu w części 85/18 środkami z rezerwy ogólnej budżetu państwa, zwiększenia z pozycji 24 rezerw celowych³⁴ na sfinansowanie wypłat dodatków osłonowych oraz kosztów obsługi zadania (31 224 tys. zł) i z pozycji 34³⁵ na wypłaty świadczeń i składek (36 387,7 tys. zł). Zbadano także zwiększenie z pozycji 98 budżetu środków europejskich dokonane decyzjami MF wydanymi w 2022 r. (5399,7 tys. zł). Ogółem badaniem objęto zwiększenia środkami z rezerw w łącznej wysokości 84 434,7 tys. zł, w tym 67 611,7 tys. zł z rezerw celowych budżetu państwa (10% łącznej kwoty zwiększeń z tych rezerw pozostających w budżecie części 85/18 po zmianach). Zbadane zwiększenia z rezerwy budżetu środków europejskich stanowiły 100% zwiększeń środkami z rezerwy tego budżetu³⁶.

Wnioski Wojewody o zwiększenia planu wynikały z faktycznych potrzeb i były celowe. Przyznane środki wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem. Z przyczyn niezależnych od dysponenta części 85/18, zaistniałych po zwiększeniu budżetu, nie wykorzystano 242,8 tys. zł z rezerwy ogólnej (14,4% środków przyznanych z tej rezerwy) oraz 7769,9 tys. zł z badanych rezerw celowych (3,4% ogółu środków przyznanych z badanych rezerw celowych).

(akta kontroli tom I, str. 73-81, 124-258)

W 2022 r. Wojewoda wydała 75 decyzji, którymi zablokowała wydatki budżetowe w wysokości 133 181,2 tys. zł. Stanowiły one 3,4% wydatków planowanych. Zablokowane wydatki na dotacje dla jst wynosiły 107 808,2 tys. zł (3,5% dotacji planowanych dla jst).

³³ Dz. U. z 2023 r., poz. 225 ze zm.

³⁴ Pozycja 24 – Wydatki związane z realizacją działań łagodzących skutki inflacji, w tym na dodatki osłonowe oraz ochronę odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej.

³⁵ Pozycja 34 – Środki na realizację ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, na realizację zasiłku dla opiekuna na podstawie ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów oraz na realizację art. 10 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

³⁶ W części 85/18 nie dokonano zwiększeń z pozycji 99 budżetu środków europejskich.

Przyczyną zablokowania wydatków w wysokości 5308 tys. zł (3,9% łącznej kwoty blokad) były opóźnienia w realizacji zadań³⁷. Z tych przyczyn zablokowano wydatki na realizację 10 zadań, w tym trzech, na które przekazano do jst dotacje pochodzące z rezerwy ogólnej i rezerw celowych:

- rozbudowa i przebudowa Komendy Powiatowej i Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej w Jarosławiu – nie zrealizowano zaplanowanego zakresu robót z uwagi na opóźnienia wykonawcy spowodowane pandemią Covid-19 (blokada 1439,7 tys. zł środków zaplanowanych w budżecie),
- realizacja zadań bieżących z zakresu administracji rządowej – opóźnienia w realizacji prac geodezyjnych i kartograficznych (blokada 363,9 tys. zł środki zaplanowane w budżecie),
- zakup mikroskopu na potrzeby Oddziału Neurochirurgii w Szpitalu Specjalistycznym im. Edmunda Biernackiego w Mielcu – Powiat Mielecki zrezygnował z realizacji zadania inwestycyjnego, co wynikało z późnego terminu przyznania środków³⁸ przez MF w (blokada 1120 tys. zł – środki z rezerwy ogólnej),
- opracowanie dokumentacji projektowej budowy mostu na rzece San wraz z drogami dojazdowymi – przesunięto części planowanych prac na 2023 r., co było spowodowane trudnościami w uzyskaniu decyzji środowiskowej (blokada 319,8 tys. zł – środki z rezerwy celowej poz. 45),
- program współpracy transgranicznej Polska-Słowacja – niewykorzystanie środków spowodowane niezakończeniem przez mikrobeneficjentów zadań w terminie (blokada 84,6 tys. zł – środki zaplanowane w budżecie),
- opracowanie koncepcji modernizacji, rozbudowy i uzupełnienia systemów nadzoru i kontroli o elementy usprawniające pracę organów kontroli na drogowych przejściach granicznych, przebudowa drogowych przejść granicznych i kolejowego przejścia granicznego oraz zakupy urządzeń – zadania nie były realizowane z uwagi na większą wartość szacunkową zamówień od środków finansowych zaplanowanych na ten cel, konieczność wypracowania ze służbami granicznymi i Polskimi Kolejami Państwowymi nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych, unieważnienie postępowania na zakup urządzeń oraz sytuację wojenną na Ukrainie (blokada 633 tys. zł – środki zaplanowane w budżecie),
- zakupy systemu radiometrycznego i urządzeń dla przejść granicznych – opóźnienia w realizacji zadań spowodowane unieważnieniem postępowań o udzielenie zamówień publicznych (blokada 55 tys. zł – środki z rezerwy celowej poz. 22),
- niewykorzystanie środków w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) spowodowane późniejszym niż zakładano zatwierdzeniem Programu (blokada 890 tys. zł – środki planowane w budżecie),
- zakup sprzętu i wyposażenia dla Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Rybackiej – brak uruchomienia naboru wniosków przez instytucję zarządzającą, tj. Ministerstwo Rolnictwa (blokada 49 tys. zł – środki planowane w budżecie),
- rozbudowa systemu łączności PSP województwa podkarpackiego – unieważnienie postępowania przetargowego ze względu na brak ofert (blokada 353 tys. zł – środki planowane w budżecie).

Blokady wynikające z nadmiaru posiadanych środków³⁹ wynosiły 127 873,2 tys. zł i dotyczyły głównie wydatków na:

³⁷ Art. 177 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych.

³⁸ Decyzja MF z dnia 30 listopada 2022 r.

³⁹ Art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych.

- prace geodezyjno-urzędzeniowe na potrzeby rolnictwa – ze względu na niższe niż planowano wydatki na realizację scaleń gruntów w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego PROW na lata 2014-2020 (53 880 tys. zł dotacji dla powiatów), co wynikało z braku pełnej realizacji zadania przez powiaty,
- świadczenia i dodatki wychowawcze oraz koszty obsługi zadania – ze względu na mniejsze niż planowano zapotrzebowanie na te świadczenia (21 443,5 tys. zł dotacji dla jst),
- działania wynikające z występowania nieprzewidzianych epizootii, w szczególności ognisk afrykańskiego pomoru świń oraz grypy ptaków – ze względu na mniejszą niż planowano liczbę epizootii, w szczególności ognisk chorób zakaźnych zwierząt (20 147,2 tys. zł przeznaczonych dla Inspekcji Weterynaryjnej),
- dodatki osłonowe i koszty obsługi tego zadania – ze względu na mniejsze niż planowano zapotrzebowanie na te świadczenia (13 102,5 tys. zł dotacji dla jst z rezerwy celowej),
- zasiłki dla osób/rodzin, które poniosły straty w budynkach mieszkalnych i gospodarczych w wyniku niekorzystnych zjawisk noszących znamiona klęski żywiołowej – ze względu na mniejsze niż planowano występowanie takich zjawisk (5700 tys. zł dotacji dla jst).

Wymienione blokady stanowiły łącznie 114 273,2 tys. zł – 89,3% kwoty blokad wynikających z nadmiaru środków.

Blokadami objęto 20 307,6 tys. zł środków z rezerw budżetu państwa (2,9% kwoty otrzymanej z rezerw budżetu państwa i pozostających w budżecie po zmianach), z czego 1177,2 tys. zł z rezerwy ogólnej (7%) oraz 19 130,4 tys. zł z rezerw celowych (2,8%). Główną przyczyną zablokowania środków z rezerwy ogólnej (1120 tys. zł) była rezygnacja przez Powiat Mielecki z realizacji zadania inwestycyjnego.

Zablokowane środki z rezerw celowych przeznaczone były głównie na:

- sfinansowanie wypłat dodatku osłonowego i kosztów obsługi tego zadania (zablokowano 13 102,5 tys. zł ze względu na niższe niż planowano potrzeby w tym zakresie),
- podwyżki wynagrodzeń, wraz z pochodnymi, pracowników wykonujących zawód medyczny, zatrudnionych w stacjach sanitarno-epidemiologicznych (zablokowano 1315,6 tys. zł ze względu na powstałe oszczędności, wynikające z absencji pracowników),
- wypłaty wynagrodzeń za sprawowanie opieki i obsługę tego zadania (zablokowano 823,9 tys. zł z uwagi na niższe niż planowano potrzeby w tym zakresie),
- realizację programu „Posiłek w szkole i w domu” (zablokowano 722,9 tys. zł z uwagi na niższe niż planowano koszty).

W 2022 r. w części 85/18 nie wystąpiły przypadki zablokowania środków decyzjami Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów.

Decyzją z 22 grudnia 2022 r. Minister Finansów zmniejszył plan wydatków w części 85/18 o kwotę 96 001,2 tys. zł, zablokowaną decyzjami Wojewody, w tym środki pochodzące z rezerw wynosiły 19 735,1 zł (rezerwa ogólna – 1177,2 tys. zł i rezerwy celowe 18 557,9 tys. zł). W planie części 85/18 pozostały zablokowane wydatki w wysokości 37 180 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto 11 decyzji Wojewody, którymi w listopadzie i grudniu 2022 r. zostały zablokowane wydatki w łącznej wysokości 13 776,6 tys. zł (10,3% zablokowanych wydatków). Nie stwierdzono zwłoki w zatwierdzaniu wniosków o blokady i podejmowaniu decyzji o zablokowaniu wydatków. Decyzje wydawano

i wpisywano do systemu TREZOR w dniu zatwierdzenia wniosków w tym systemie. Z badanych decyzji, dwie na kwotę 1065 tys. zł, dotyczyło blokad z powodu nadmiaru środków z rezerwy celowej i jedna na kwotę 1120 tys. zł z powodu opóźnień w realizacji zadań finansowanych z rezerwy ogólnej. Termin uzyskania informacji o nadmiarze środków i opóźnień w realizacji zadań nie dawał podstaw do wystąpienia Wojewody o korekty decyzji przyznających te środki. Wcześniejsze ustalenie nadmiaru środków nie było możliwe z przyczyn niezależnych od Wojewody.

(akta kontroli tom I, str. 259-387, 524)

Prezes Rady Ministrów nie wydał Wojewodzie wiążących poleceń wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

(akta kontroli tom I, str. 435)

W porównaniu do 2021 r. nie nastąpiła istotna zmiana w strukturze wydatków według grup ekonomicznych⁴⁰ w części 85/18. Wydatki na dotacje stanowiły 85,8% ogółu wydatków (w 2021 r. – 89,8%), wydatki bieżące jednostek budżetowych – 11% (w 2021 r. – 8,2%), wydatki majątkowe 3,1% (w 2021 r. – 2%) i świadczenia na rzecz osób fizycznych, tak jak w 2021 r. – 0,1%. Wydatki według grup ekonomicznych realizowano zgodnie z planem finansowym.

Wydatki na dotacje budżetowe w 2022 r. wynosiły 3 289 942,7 tys. zł, co stanowiło 99% planu po zmianach. Były niższe o 915 933,8 tys. zł (21,8%) od takich wydatków poniesionych w 2021 r., co wynikało głównie ze zmiany w trakcie roku podmiotu realizującego wypłaty świadczeń wychowawczych⁴¹.

Środki dotacji wydatkowano w przewidywanych wysokościach⁴². Główne cele, na jakie Wojewoda przeznaczyła dotacje, to: finansowanie lub dofinansowanie zadań w obszarze wsparcia rodziny, finansowanie lub dofinansowanie świadczeń pomocy społecznej oraz świadczeń alimentacyjnych, sfinansowanie wypłat dodatków osłonowych, zapewnienie działalności Państwowej Straży Pożarnej, zapewnienie świadczeń ratownictwa medycznego, dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego, dopłaty dla przewoźników w celu rekompensaty utraconych dochodów z tytułu stosowania ustawowych ulg przy sprzedaży biletów, pokrycie kosztów działalności bieżącej ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i dofinansowanie kosztów utrzymania mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej.

Wydatki na poszczególne rodzaje dotacji wynosiły:

- celowe – 3 273 160,6 tys. zł (99% planu),
- dla gmin uzdrowiskowych – 2303,4 tys. zł (100% planu),
- podmiotowe – 2675,3 tys. zł (100% planu),
- na realizację zadań bieżących z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej, finansowanych w całości przez budżet państwa w ramach programów rządowych – 795,3 tys. zł (83,9% planu),

⁴⁰ Grupy wydatków określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 513). W grupie dotacji, świadczeń na rzecz osób, wydatków bieżących jednostek budżetowych oraz wydatków majątkowych uwzględniono – odpowiednio – wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych.

⁴¹ Zgodnie z ustawą z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1981) wypłaty świadczeń wychowawczych (w ramach rządowego programu „Rodzina 500+”) od czerwca 2022 r., tj. od nowego okresu świadczeniowego przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS).

⁴² Wydatki na dotacje w działach i rozdziałach wykonano na poziomie od 83,3% do 100% planu po zmianach. Wyjątek stanowiły dotacje w dziale 750 *Administracja publiczna rozdział 75046 Komisje egzaminacyjne*, które wykonano w wysokości 47,6%, niewykorzystana kwota wynosiła 4,3 tys. zł.

- rekompensaty utraconych dochodów w podatkach i opłatach lokalnych – 11 008,6 tys. zł (100% planu).

Dotacje celowe dla jst wynosiły 3 078 256,5 tys. zł (98,9% planu). Z kwoty tej dla gmin przeznaczono 2 582 335,8 tys. zł (98,9% planu), powiatów – 396 590 tys. zł (99,3% planu), samorządu województwa – 73 358,4 tys. zł (99,9% planu) oraz na dotacje celowe, w ramach programów realizowanych przez jst z udziałem środków europejskich - 25 972,3 tys. zł (96,2% planu).

Dotacje celowe dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych wynosiły 182 892,6 tys. zł (100% planu), fundacji i stowarzyszeń – 3254,3 tys. zł (99,5% planu), pozostałych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych – 8475,6 tys. zł (99,9% planu), a w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, realizowanych przez inne podmioty niż jst – 280,9 tys. zł (100% planu). Dotacje celowe na wykonywanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jst ustawami wynosiły 2 711 279,9 tys. zł (99,1% planu), na zadania bieżące realizowane przez jst na podstawie porozumień z organami administracji rządowej – 14 492,6 tys. zł (98,4% planu), na realizację własnych zadań bieżących jst – 326 525,1 tys. zł (98% planu) i na realizację zadań ze środków europejskich 25 972,3 (96,2% planu).

W 2022 r. wszystkie domy pomocy społecznej, które złożyły wnioski otrzymały dotacje. Istotne różnice (większe niż 30%) – w odniesieniu do roku poprzedniego – w poziomie wydatków na dotacje dla jst wystąpiły w następujących działach klasyfikacji budżetowej:

- 600 *Transport i łączność* – wydatki były wyższe o 28 762,1 tys. zł (o 81,8%), co wynikało ze zwiększonych wydatków na sfinansowanie przewoźnikom i organizatorom transportu zbiorowego strat wynikających z utraconych dochodów z tytułu stosowania ustawowych obowiązujących ulg w przewozach, które wzrosły po przywróceniu normalnego funkcjonowania przewozów po pandemii COVID-19 oraz po podwyżkach cen biletów związanych ze wzrostem kosztów ponoszonych przez przewoźników;
- 700 *Gospodarka mieszkaniowa* – wydatki były wyższe o 3203,3 tys. zł (o 40,8%), co było związane z większymi wydatkami na wykonanie operatów szacunkowych niezbędnych do wydania decyzji ustalających wysokość odszkodowań prowadzonych w trybie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o *szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych*⁴³, na aktualizację opłat za użytkowanie wieczyste i trwałe zarząd nieruchomości Skarbu Państwa, na obsługę administracyjną zadań z zakresu gospodarki nieruchomościami oraz na sfinansowanie zobowiązań wynikających z wyroków sądowych;
- 756 *Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem* – wyższe o 10 368,2 tys. zł (o 1619%), co wynikało z wypłat rekompensat dla ośmiu gmin w wysokości 10 315,7 tys. zł na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o *rekompensacie dochodów utraconych przez gminy w 2018 r. w związku ze zmianą zakresu opodatkowania elektrowni wiatrowych*⁴⁴;
- 852 *Pomoc społeczna* - wyższe o 199 263,1 tys. zł (o 69,7%), co wynikało głównie z realizacji nowego zadania dotyczącego finansowania wypłat dodatku osłonowego wraz z obsługą⁴⁵;

⁴³ Dz. U. z 2023 r., poz. 162.

⁴⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 30.

⁴⁵ Realizowanego na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o *dodatku osłonowym* (Dz. U. z 2023 r., poz. 169).

- 855 Rodzina – niższe o 1 229 058,5 tys. zł (o 38,4%), co było związane głównie z przejściem wypłat świadczeń z rządowego programu „Rodzina 500+” przez ZUS.

(akta kontroli tom I, str. 388-400, 501-522, tom II, str. 3-10, 51)

W terminie określonym w art. 148 ustawy o finansach publicznych, dysponent części 85/18 przekazał do jst informacje⁴⁶ o kwotach dotacji wynikających z ustawy budżetowej na rok 2022⁴⁷. Spełniony został także obowiązek wynikający z art. 122 ust. 4 ustawy o finansach publicznych i do publicznej wiadomości podano wykaz beneficjentów dotacji, wraz z przyznanymi kwotami, wchodzących w skład grup jednostek, dla których w ustawie budżetowej zaplanowano dotacje podmiotowe i celowe.

Wojewoda dokonywała oceny prawidłowości wykorzystania dotacji i przeprowadzała kontrole w tym zakresie. Oceny prawidłowości wykorzystania dotacji dokonywane były w ramach kwartalnych ocen wykonania wydatków w części 85/18. W 2022 r. pracownicy PUW przeprowadzili 186 kontroli jednostkowych obejmujących prawidłowość wykorzystania dotacji z budżetu państwa.

(akta kontroli tom II, str. 11-50, 90-138)

Wydatki z tytułu świadczeń na rzecz osób fizycznych wynosiły 3177,3 tys. zł (99,5% planu). Były wyższe o 32,1 tys. zł (o 1%) od takich wydatków poniesionych w 2021 r. Wydatki te realizowano zgodnie z planem rzeczowym i finansowym⁴⁸. W ramach tej grupy, największe wydatki poniesiono na stypendia dla uczniów (1168,2 tys. zł).

Wydatki bieżące jednostek budżetowych wykonano w wysokości 422 518,4 tys. zł (99,1% planu po zmianach). Były wyższe o 39 684,1 tys. zł (o 10,4%) od takich wydatków poniesionych w 2021 r., na co główny wpływ miały wyższe wydatki na wynagrodzenia. Istotne różnice⁴⁹ – w odniesieniu do roku poprzedniego – w poziomie wydatków bieżących wystąpiły w następujących rozdziałach klasyfikacji budżetowej:

- 01022 Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowej pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach – niższe o 18 623,6 tys. zł (56,9%), co wynikało ze znacznej poprawy sytuacji epizootycznej w województwie podkarpackim⁵⁰, na co miały wpływ działania profilaktyczne wprowadzone przez Inspekcję Weterynaryjną w poprzednim roku;
- 01034 Powiatowe inspektoraty weterynarii – wyższe o 8961 tys. zł (26,2%), co było związane głównie ze wzrostem wydatków na wynagrodzenia, wynikającym z ustawowych podwyżek wynagrodzeń i zwiększenia zatrudnienia, podwyższeniem stawek za czynności wykonywane przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii⁵¹ oraz wzrostem kosztów energii;
- 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami – wyższe o 1820,7 tys. zł (281,3%), co było związane z większymi wydatkami głównie na opracowanie operatów szacunkowych na potrzeby wykupu gruntów i aktualizacji opłat oraz zobowiązań wynikających z wyroków sądowych;

⁴⁶ Pisma z 17 lutego 2022 r. informujące samorząd województwa, samorzady powiatowe i gminne o planach dotacji dla jst oraz planach dochodów budżetu państwa związanych z realizacją zadań zleczanych jst.

⁴⁷ Ustawa z 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

⁴⁸ Nie wystąpiły istotne kwotowo rozbieżności w wykonaniu wydatków w stosunku do planu i roku poprzedniego.

⁴⁹ Większe niż 20%.

⁵⁰ W 2022 r. nie stwierdzono ognisk afrykańskiego pomoru świń (ASF) u trzony chlewnej (w 2021 r. wystąpiło 55 takich ognisk), a u dzików liczba stwierdzonych ognisk ASF zmniejszyła się czterokrotnie.

⁵¹ Wypłacanych na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 10 sierpnia 2022 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii (Dz. U. poz. 1684).

- 85132 *Inspekcja Sanitarna* – wyższe o 29 026,5 tys. zł (23,9%), co wynikało głównie ze wzrostu wydatków na wynagrodzenia oraz wynikających ze wzrostu cen wydatków na zakupy odczynników i materiałów laboratoryjnych, zakupy energii oraz wydatków na utrzymanie budynków.

Wydatki w ramach tej grupy realizowano zgodnie z planem rzeczowym i finansowym⁵².

(akta kontroli tom I, str. 388-400, 501-519)

W 2022 r. przeciętne zatrudnienie w części 85/18, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, wynosiło 2960 i było wyższe o 63 od takiego zatrudnienia w 2021 r. Przeciętne zatrudnienie osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń zwiększyło się o 27, członków korpusu służby cywilnej o 36 oraz osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe o jeden. Przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się o jeden w grupie żołnierzy i funkcjonariuszy. Główną przyczyną wzrostu było zatrudnienie dodatkowych pracowników w celu usprawnienia i poprawy jakości realizowanych zadań: w zakresie zwalczania ASF i wysoce zjadliwej grypy ptaków, kontroli granicznej w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, obsługi cudzoziemców oraz zadań realizowanych przez Inspekcję Sanitarną. Największe zmiany zatrudnienia – w porównaniu do 2021 r. – dotyczyły Inspekcji Weterynaryjnej (zwiększenie o 21 w związku ze zwiększeniem w 2021 r. liczby ognisk afrykańskiego pomoru świń) oraz Inspekcji Sanitarnej (zwiększenie o 21 związane z naturalnymi ruchami kadrowymi w Powiatowych Stacjach Sanitarno-Epidemicznych i wynikającą z nich koniecznością uzupełnienia zatrudnienia na zastępstwa za pracowników przebywających na urloпах wychowawczych i macierzyńskich oraz zasiłkach chorobowych).

Wydatki na wynagrodzenia osobowe realizowane były zgodnie z planem finansowym. Według sprawozdania Rb-70 wynosiły one 275 521,6 tys. zł. Były wyższe o 44 853,5 tys. zł (o 16,3%) od wydatków poniesionych w 2021 r. Przyczyną wzrostu wydatków na wynagrodzenia był ustawowy wzrost wynagrodzeń i zwiększenie zatrudnienia. W ustawie budżetowej na 2022 r. wydatki na wynagrodzenia osobowe zaplanowano w wysokości 258 962 tys. zł - o 38 414 tys. zł, więcej niż wykonanie w 2021 r. W trakcie roku budżetowego plan wynagrodzeń osobowych został zwiększony o 16 948,5 tys. zł⁵³.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto, przypadające na jednego pełnozatrudnionego, wynosiło 7756,8 zł i było wyższe o 1121,5 zł (o 14,5%) od takiego wynagrodzenia w 2021 r.

(akta kontroli tom I, str. 401-419, 420-457)

Wydatki majątkowe w części 85/18 wynosiły 116 815,2 tys. zł⁵⁴. Były wyższe o 24 751,4 tys. zł (o 26,9%) od wydatków majątkowych poniesionych w 2021 r.

⁵² W analizowanych działach i rozdziałach wydatki bieżące jednostek budżetowych wykonano w wysokościach nie mniejszych niż 91% planu po zmianach, z wyjątkiem wydatków w dziale 752 *Obrona narodowa* rozdział 75212 *Pozostałe wydatki obronne*, które wykonano w wysokości – 68,5%, 754 *Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpowodziowa* rozdział 75421 *Zarządzanie kryzysowe* – 68,5%, 851 *Ochrona zdrowia* rozdziale 85195 *Pozostała działalność* - 79,9%, 855 *Rodzina* rozdział 85595 *Pozostała działalność* – 79%. Ze względu na niskie kwoty wydatków w tych rozdziałach różnice w wykonaniu planu uznano za nieistotne. Przyczyny niższego wykonania wydatków w tych rozdziałach omówiono w części dotyczącej zagadnień ogólnych wydatków PUW.

⁵³ W wyniku decyzji zwiększających plan środkami z rezerw celowych budżetu państwa, plan wydatków na wynagrodzenia osobowe zwiększono o 19 224 tys. zł. Decyzją MF plan wynagrodzeń zmniejszono o 2074,3 tys. zł zablokowane decyzjami Wojewody. Decyzjami Wojewody oraz kierowników podległych jednostek plan wynagrodzeń zmniejszono o 201,2 tys. zł, w związku z koniecznością zabezpieczenia środków na wydatki z tytułu wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

⁵⁴ W tym wydatki na dotacje majątkowe.

Wykonanie tych wydatków na poziomie 76,8% planu było niezależne od dysponenta części 85/18 i zostało spowodowane głównie:

- mniejszym zapotrzebowaniem na środki dziewięciu powiatów na prace związane z zagospodarowaniem poscaleniowym, realizowane w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego PROW na lata 2014-2020⁵⁵,
- opóźnieniem w realizacji robót budowlanych w ramach zadania „Rozbudowa i przebudowa Komendy Powiatowej i Jednostek Ratowniczo-Gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej w Jarosławiu”⁵⁶,
- rezygnacją przez Miasto Stalowa Wola z realizacji inwestycji pn. „Wymiana dźwigu dla osób niepełnosprawnych w budynku Środowiskowego Domu Samopomocy w Stalowej Woli”⁵⁷.

(akta kontroli tom I, str. 388-400, 520-522)

Według stanu na koniec 2022 r., zobowiązania w części 85/18 wynosiły 26 369,5 tys. zł i w całości były zobowiązaniami niewymagalnymi. Były wyższe o 4115,1 tys. zł (o 18,5%) od zobowiązań na koniec 2021 r. Wynikały one głównie z tytułu: dodatkowego wynagrodzenia rocznego (19 766,5 tys. zł – 75% zobowiązań ogółem), pochodnych od wynagrodzeń (3650,1 tys. zł – 13,8%), zakupu energii (1213,2 tys. zł – 4,6%), zakupu usług (1002,4 tys. zł – 3,8%), zakupu materiałów (415,8 tys. zł – 1,6%). W 2022 r. w części 85/18 poniesiono wydatki w wysokości 194,6 tys. zł z tytułu odsetek. Odsetki zostały zasądzone od Skarbu Państwa wyrokami sądowymi⁵⁸.

(akta kontroli tom II, str. 139-197, tom IV str. 132-249)

Szczegółowe badanie wydatków dysponenta części 85/18 przeprowadzono na próbie wydatków w kwocie 275 688,6 tys. zł, stanowiącej 8,4% zrealizowanych wydatków na dotacje (z majątkowymi). Kontrolą objęto dotacje:

- dla trzynastu jst⁵⁹ na wypłatę dodatku osłonowego – 19 449,4 tys. zł,
- dla szesnastu jst⁶⁰ na wypłatę świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz na opłacenie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna – 250 687,4 tys. zł,
- dla powiatów na realizację inwestycji i zakupy inwestycyjne w służbie zdrowia⁶¹ – 5551,8 tys. zł.

⁵⁵ Wydatki majątkowe w dziale 010 *Rolnictwo i łowiectwo*, rozdział 01005 *Prace geodezyjno-urzędzeniowe na potrzeby rolnictwa*, które wynosiły 25 323,4 tys. zł (43,5% planu po zmianach). Przy uwzględnieniu w planie kwoty zablokowanej (20 373,4 tys. zł), o jaką zmniejszono plan decyzją MF, wykonanie tych wydatków wynosiło 32,2%.

⁵⁶ Wydatki majątkowe w dziale 754 *Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa* rozdział 75411 *Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej*, które wynosiły 799,7 tys. zł (35,7% planu po zmianach).

⁵⁷ Wydatki majątkowe w dziale 852 *Pomoc społeczna*, rozdział 85203 *Ośrodki wsparcia*, które wynosiły 170,7 tys. zł (58,1% planu po zmianach).

⁵⁸ Wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie Wydział I Cywilny, na rzecz Wykonawcy prac projektowych – zasądzone wraz ze zwrotem połowy kwoty z tytułu naliczonej kary za nieterminowe wykonanie umowy (rozdział 60031 - 18,5 tys. zł). Wyrokami Sądu Rejonowego w Rzeszowie XI Wydział Cywilny oraz I Wydział Cywilny od odszkodowań za nieruchomości przejęte przez Skarb Państwa (rozdział 7005 - 173,8 tys. zł). Wyrokiem Sądu Rejonowego w Rzeszowie I Wydział Cywilny od podwyższonej renty wypadkowej (rozdział 8095 - 1,1 tys. zł). Wyrokiem Sądu Rejonowego IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych od zasądzonej na rzecz byłego pracownika odprawy emerytalnej (rozdział 75011 - 1,2 tys. zł).

⁵⁹ Dział 852 rozdział 85295 - Miasto i Gmina Dukla, Gmina Sanok, Gmina Leżajsk, Miasto i Gmina Błażowa, Gmina Czarna, Miasto i Gmina Kańczuga, Miasto i Gmina Kołaczyce, Miasto Stalowa Wola, Gmina Majdan Królewski, Miasto i Gmina Nisko, Gmina Świlcza, Gmina Tryńcza, Gmina Żurawica.

⁶⁰ Dział 855 rozdział 85502 - Gmina Chorkówka, Miasto Dębica, Miasto Jasło, Gmina Jeżowa, Gmina i Miasto Kolbuszowa, Gmina i Miasto Narol, Miasto i Gmina Sędziszów Małopolski, Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Miasto Stalowa Wola, Gmina Tuszów Narodowy, Gmina Wiązownica, Gmina Żurawica, Miasto Rzeszów, Miasto Krosno, Miasto Przemyśl, Gmina Leżajsk.

⁶¹ Dział 851 rozdział 85111.

W wyniku badania próby wydatków na dotacje ustalono, że przestrzegano reguł dotyczących wysokości dofinansowania własnych zadań bieżących i inwestycyjnych jst, w umowach o dofinansowanie zadań zawarto postanowienia dotyczące obowiązku zwrotu dotacji w przypadku obniżenia kosztów realizacji zadania, prawidłowo została określona wielkość naliczonych do wypłaty kwot dotacji, przed przekazaniem środków oceniano rzeczywiste zapotrzebowanie, dotacje przekazywane były na podstawie sporządzonych przez jednostki kalkulacji potrzeb, w terminach i wysokościach umożliwiających realizację zadań.

Dysponent weryfikował efekty i stopień realizacji celu na podstawie przeprowadzonych kontroli i dokumentów przedstawionych przez beneficjentów. W przypadku stwierdzenia uchybień lub nieprawidłowości beneficjenci wzywani byli do skorygowania dokumentów rozliczeniowych lub zwrotu nadmiernie pobranej dotacji. Zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, z uwzględnieniem art. 15zj ustawy o Covid-19⁶².

(akta kontroli tom II, str. 52-89)

W części 85/18 kwota realizowanych w 2022 r. wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021 r. wynosiła 12 629,7 tys. zł, w tym kwotę 2330,1 tys. zł (18%) stanowiły środki przyznane z rezerw celowych⁶³. Wydatki w wysokości 8293 tys. zł umieszczono w wykazie wydatków niewygasających ze względu na brak możliwości zrealizowania zadań⁶⁴ do końca 2021 r., od dnia nowelizacji ustawy budżetowej, w wyniku której przyznano środki. Wydatki w wysokości 2878,7 tys. zł umieszczono w tym wykazie z powodu opóźnień w realizacji robót budowlanych⁶⁵, spowodowanych epidemią Covid-19, a w wysokości 178,1 tys. zł – z powodu opóźnienia robót spowodowanego terminem wydania pozwolenia wodnoprawnego⁶⁶. Wydatki w wysokości 1065,7 tys. zł przeniesiono do realizacji w 2022 r. ze względu na brak rozstrzygnięć w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych. Postępowania unieważniano, ponieważ nie wpłynęły w nich oferty na wykonanie zadań⁶⁷ w terminie do końca 2021 r. Część środków przyznanych w wyniku nowelizacji ustawy budżetowej z przeznaczeniem na fundusz motywacyjny dla dyspozytorów medycznych (214,2 tys. zł) przeniesiono do realizacji w 2022 r. w celu uniknięcia dysproporcji w wysokości takich dodatków, przyznanych w 2021 r. dyspozytorom i pozostałym grupom pracowniczym Urzędu.

⁶² Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.).

⁶³ W ramach rezerwy celowej: cz. 83 poz. 22 – jedno zadanie (Budowa studni głębinowej na drogowym przejściu granicznym w Krościenku 178,1 tys. zł); cz. 83 poz. 58 – dwa zadania (Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania części budynku przedszkola z przeznaczeniem na żłobek w Rakszawie 792 tys. zł i Żłobek „Muszelka” w Jarosławiu 960 tys. zł); cz. 83 poz. 69 – jedno zadanie (Przebudowa wraz ze zmianą użytkowania i wyposażenia budynku byłej szkoły w Podlesiu Machowskim w celu utworzenia Dziennego Domu Senior+ 400 tys. zł).

⁶⁴ Zakup średnich i ciężkich samochodów ratowniczo-gaśniczych dla Państwowej Straży Pożarnej (8000 tys. zł), przebudowa pomieszczeń piwnicznych w budynku Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z siedzibą w Przemyślu (293 tys. zł).

⁶⁵ Rozbudowa i przebudowa obiektu Komendy Powiatowej i Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej w Jarosławiu (726,7 tys. zł), Przebudowa wraz ze zmianą użytkowania i wyposażenia budynku byłej szkoły w Podlesiu Machowskim w celu utworzenia Dziennego Domu Senior+ (400 tys. zł), Żłobek „Muszelka” w Jarosławiu (960 tys. zł), Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania części budynku przedszkola z przeznaczeniem na żłobek w Rakszawie (792 tys. zł).

⁶⁶ Budowa studni głębinowej na drogowym przejściu granicznym w Krościenku (178,1 tys. zł).

⁶⁷ Zakup pojazdu specjalnego typu furgon dla Inspekcji Transportu Drogowego (300 tys. zł), Adaptacja części poddasza wraz z wykonaniem klimatyzacji oraz wykonanie klimatyzacji na pierwszym piętrze budynku Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatury w Rzeszowie (765,7 tys. zł).

Z wymienionych zadań przeniesionych do realizacji w 2022 r., jedno zadanie „Żłobek Muszelka w Jarosławiu”⁶⁸ nie zostało zrealizowane z przyczyn leżących po stronie beneficjenta. W dniu 25 października 2022 r. Wojewoda rozwiązała umowę z beneficjentem (powodem były naruszenia harmonogramu realizacji prac), o czym poinformowała MF. Pozostałe zadania zostały zrealizowane, a środki wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem. Łączna kwota niewykorzystanych środków (w wyniku oszczędności powstałych w trakcie realizacji zadań oraz z tytułu rozwiązania umowy) wyniosła 1015,5 tys. zł (tj. 8% kwoty środków które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021 r.). Przed upływem terminu na wykonanie wydatków, dysponent części 85/18 poinformowała MF o niewykorzystaniu wszystkich środków ujętych w wykazie wydatków niewygasających. Informacje przekazano niezwłocznie po otrzymaniu danych z jednostek realizujących zadania⁶⁹.

Sprawozdanie Rb-28NW z wykonania planu tych wydatków sporządzone było w szczególności: dział, rozdział, paragraf tj. zgodnie §9 Instrukcji sporządzania sprawozdań budżetowych w zakresie budżetu państwa, stanowiącej załącznik nr 35 do rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁷⁰.

W części 85/18, nie wystąpiły wydatki przeniesione z 2022 r. do realizacji w 2023 r.⁷¹.

(akta kontroli tom III, str. 3-62; IV, str. 250; 342-344)

W 2022 r. wydatki PUW⁷² wyniosły 97 194,8 tys. zł. Stanowiły one 101,3% wydatków określonych w planie finansowym według ustawy budżetowej oraz 99% wydatków według planu po zmianach. Były wyższe o 7816,8 tys. zł (o 8,7%) od wydatków poniesionych w 2021 r., na co główny wpływ miał wzrost wydatków bieżących w tym wydatków na wynagrodzenia.

Wydatki realizowane były przez PUW zgodnie z planem finansowym po zmianach. Wykonanie w kwotach istotnie niższych niż przewidywano dotyczyło jedynie wydatków na kwalifikacje wojskowe, zadania obronne oraz związane z ochroną zdrowia i rodziną⁷³. Niższe wykonanie wydatków na kwalifikacje wojskowe spowodowane było trwającymi przed sądem postępowaniami odwoławczymi od decyzji Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej i brakiem możliwości przeniesienia tych środków w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o *obronie Ojczyzny*⁷⁴. Niższe niż zakładano wykonanie wydatków na zadania obronne było spowodowane mniejszą liczbą szkoleń obronnych, co było związane z wejściem w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 października 2022 r. w sprawie

⁶⁸ Kwota środków niewygasających 960 tys. zł, pochodzące z rezerwy celowej cz. 83 poz. 58 - środki nie zostały uruchomione.

⁶⁹ Informacje dotyczące realizacji zadań przekazano Ministrowi Finansów w dniach: 20 stycznia, 6 kwietnia, 26 maja, 16 i 28 listopada 2022 r.

⁷⁰ Dz.U. z 2022 r., poz. 144.

⁷¹ W dniu 29 listopada 2022 r. Wojewoda wystąpiła do MF w wnioskiem o ujęcie trzech zadań (o łącznej kwocie 1726,6 tys. zł) w wykazie wydatków niewygasających z upływem roku budżetowego 2022. Realizacja tych zadań nie została przeniesiona do wydatków w 2023 r.

⁷² Dysponenta III stopnia.

⁷³ W poszczególnych działach i rozdziałach wydatki PUW wykonano w wysokościach większych niż 90% planowanych. Wyjątek stanowiły wydatki:

- w dziale 750 *Administracja państwowa* rozdział 75045 *Kwalifikacje wojskowe*, które wykonano w wysokości 25,1 tys. zł (31% planu) niewykorzystana kwota wynosiła 55,9 tys. zł,
- w dziale 752 *Obrona narodowa* rozdział 75212 *Pozostałe wydatki obronne* – wydatki wykonano w wysokości 31,7 tys. zł (68,6% planu) niewykorzystana kwota wynosiła 14,6 tys. zł,
- w dziale 754 *Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa* rozdział 75421 *Zarządzanie kryzysowe* – wydatki wykonano w wysokości 1200,2 tys. zł (80% planu) niewykorzystana kwota wynosiła 299,9 tys. zł,
- w dziale 851 *Ochrona zdrowia* rozdział 85195 *Pozostała działalność* – wydatki wykonano w wysokości 466,1 tys. zł (79,3% planu) niewykorzystana kwota wynosiła 121,9 tys. zł),
- w dziale 855 *Rodzina* rozdział 85595 *Pozostała działalność* – wydatki wykonano w wysokości 75,9 tys. zł (78,8% planu) niewykorzystana kwota wynosiła 20,3 tys. zł.

⁷⁴ Dz. U. poz. 2305 - Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 5 sierpnia 2022 r.

szkolenia obronnego⁷⁵, w którym ograniczono możliwość organizowania szkoleń teoretycznych. Mniejsze niż planowano wydatki w zakresie bezpieczeństwa publicznego spowodowane były wstrzymaniem realizacji części zadań obrony cywilnej⁷⁶ oraz mniejszymi niż zakładano potrzebami w zakresie wydatków bieżących związanych z konfliktem na Ukrainie. Zmniejszone wydatki związane z ochroną zdrowia wynikały głównie z mniejszej – niż w poprzednich latach – liczby posiedzeń komisji do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych. Spowodowane to było trudnościami ze znalezieniem specjalistów z dziedzin medycznych wyznaczonych przez Rzecznika Praw Pacjenta, do których komisja może się zwrócić o sporządzenie opinii. Niepełne wykonanie wydatków na realizację zadań związanych z rodziną⁷⁷ wynikało z oszczędności na funduszu płac związanych ze zwolnieniami lekarskimi pracownika.

(akta kontroli tom II, str. 201-202, 268-285, tom IV, str. 314-332)

W 2022 r. plan wydatków PUW został zwiększony środkami z rezerw w łącznej wysokości 6461,6 tys. zł, w tym z rezerw celowych o 6103,6 tys. zł i z rezerwy ogólnej o 358 tys. zł. Plan nie został zwiększony środkami z rezerw celowych budżetu środków europejskich. Środki z rezerwy ogólnej zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem na realizację działań przygotowawczych do przyjęcia na terenie RP zwiększonej liczby cudzoziemców⁷⁸. Z rezerwy celowej wykorzystano środki w kwocie 5969,1 tys. zł, co stanowiło 97,8% przyznaných środków. Kontrola zwiększeń z pozycji 72 rezerw celowych⁷⁹ na finansowanie dodatków do wynagrodzeń dla kierowników specjalizacji wykazała, że wniosek Wojewody o zwiększenie planu wynikał z faktycznych potrzeb i był celowy. Przyznane środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem. Z przyczyn niezależnych od Urzędu, które zaistniały po zwiększeniu planu wydatków nie wykorzystano 104,1 tys. zł środków z tej rezerwy⁸⁰.

(akta kontroli tom II, str. 204-243)

W stosunku do 2021 r. nie nastąpiły istotne zmiany w strukturze wydatków PUW według grup ekonomicznych. Wydatki bieżące jednostek budżetowych stanowiły 97% wydatków ogółem (w 2021 r. – 96,3%), wydatki majątkowe – 2,8% (w 2021 r. – 3,5%), świadczenia na rzecz osób fizycznych – 0,2% (tak jak w 2021 r.).

Zaplanowane w 2022 r. w budżecie wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych zostały wykonane zgodnie z planem finansowym. Wynosiły one 162,7 tys. zł (92% planu) i były wyższe o 27,3 tys. zł (o 8,8%) od poniesionych w 2021 r. Ze środków tych sfinansowano wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń, w tym głównie dofinansowanie zakupu okularów oraz świadczenia wynikające z BHP. Główny wpływ na stopień wykonania tych wydatków miało niskie wykorzystanie kwoty przewidzianej na komisje poborowe, w tym zwrot kosztów przejazdu osób wzywanych przez

⁷⁵ Dz. U. poz. 2348.

⁷⁶ Co było związane z uchynieniem ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i wejściem w życie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, która nie reguluje kwestii dotyczących obrony cywilnej.

⁷⁷ Dział 855 Rodzina, rozdział 85595 Pozostała działalność.

⁷⁸ Zgodnie z zarządzeniem nr 45 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie przyznania Wojewodzie Podkarpackiemu, z ogólnej rezerwy budżetowej, środków finansowych, z przeznaczeniem na realizację działań przygotowawczych do przyjęcia na terenie RP zwiększonej liczby cudzoziemców.

⁷⁹ Pozycja 72 - Środki na zadania w obszarze zdrowia – przeznaczone na finansowanie dodatków do wynagrodzeń dla kierowników specjalizacji, w związku z art. 16m ust. 1b ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (Dz. U. z 2022 r., poz. 1731).

⁸⁰ Zapotrzebowanie na środki ustalane było na podstawie prognoz sporządzanych w oparciu o liczby jednostek akredytacyjnych oraz liczby kierowników specjalizacji. Wyплаты dodatków dokonywane były na podstawie not księgowych, rachunków lub faktur przedkładanych przez jednostki szkolące i dotyczących faktycznych kosztów.

wojewódzką komisję lekarską i działalność dyspozytorni medycznych, w tym wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń.

Wydatki bieżące Urzędu wynosiły 94 303,3 tys. zł (98,9% planu). Były wyższe o 8241,32 tys. zł (9,6%) od takich wydatków poniesionych w 2021 r., co było spowodowane głównie wyższymi wydatkami na wynagrodzenia osobowe, wzrostem kosztów utrzymania obiektów PUW oraz pozyskaniem dodatkowych środków z rezerw budżetowych m.in. na realizację programów w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, wypłat dodatków do wynagrodzeń dla kierowników specjalizacji i realizację działań przygotowawczych do przyjęcia na teren RP zwiększonej liczby cudzoziemców. W ramach tej grupy, wydatki realizowano zgodnie z planem finansowym.

Wydatki na wynagrodzenia osobowe realizowano w ramach ustalonego planu finansowego. Wynosiły one 62 134,7 tys. zł i były wyższe o 4559,5 tys. zł (7,5%) od poniesionych w 2021 r., na co główny wpływ miał ustawowy wzrost wynagrodzeń. Przeciętna liczba zatrudnionych, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, wynosiła 767,86 i w porównaniu do 2021 r. była wyższa o 3,28. Powodem było zatrudnienie trzech nowych pracowników (trzy etaty) do realizacji spraw związanych z obsługą cudzoziemców oraz obsadzenie stanowiska drugiego wicewojewody.

Wydatki na wynagrodzenia osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe w PUW w 2021 r. były wyższe o 53,4 tys. zł (16,7%) od poniesionych w 2020 r., a w 2022 r. wyższe o 174,6 tys. zł (40%) od poniesionych w 2021 r.

W PUW w 2022 r. cztery osoby (dziewięć w 2021 r.) wykonywało zadania na podstawie umów zlecenia⁸¹, w tym dwie zadania podstawowe i dwie zadania pomocnicze. W wyniku zawarcia tych umów wydatkowano 41,2 tys. zł. (mniej o 68,7 tys. zł niż w 2021 r., tj. 62,5%). Na podstawie umów o dzieło w 2022 r., podobnie jak w 2021 r., zadania wykonywało cztery osoby⁸². Na ten cel poniesiono wydatki w wysokości 7,5 tys. zł⁸³.

(akta kontroli tom II, str. 204-285)

Wydatki majątkowe Urzędu⁸⁴ wynosiły 2728,8 tys. zł. Były niższe o 437,7 tys. zł (o 16%) od poniesionych w 2021 r. Wykonano je w kwotach określonych w planie finansowym⁸⁵. Ze środków tych sfinansowano m.in. wykonanie instalacji klimatyzacyjnej, przebudowę ogrodzenia, rozbudowę rozdzielni głównej wraz z przyłączem energetycznym, zakup systemu Windows Server 2022, budowę systemu monitorowania oraz ostrzegania ludności przed zagrożeniami. Plan wydatków majątkowych ustalony do kwot z ustawy budżetowej (3373 tys. zł) został w trakcie roku budżetowego zmniejszony do 2729,1 tys. zł, na co główny wpływ miało zmniejszenie zakresu zadania *Zakup specjalistycznego sprzętu na doposażenie wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych w celu prawidłowego funkcjonowania na wypadek wystąpienia zagrożenia powodziowego*, w wyniku czego wydatki poniesione na to zadanie były o 314 tys. zł niższe niż planowano oraz oszczędności na realizacji innych zadań, po przeprowadzonych zamówieniach publicznych. Zmiany zakresu zadania spowodowane były konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy. Ponadto zrezygnowano z dziewięciu innych planowanych pierwotnie zadań na kwotę 757 tys. zł, a do planu wprowadzono 10 nowych zadań na kwotę 626 tys. zł. Zmiany te były celowe i wynikały z faktycznych potrzeb PUW lub okoliczności

⁸¹ Jedna – na umowę trwającą w okresie 3-6 miesięcy i trzy – umowa trwająca powyżej 6 miesięcy. W tym trzy umowy zawarte były z własnymi pracownikami.

⁸² W tym jedna będąca własnym pracownikiem.

⁸³ Mniej o 1,7 tys. zł niż w 2021 r.

⁸⁴ Dysponenta III stopnia.

⁸⁵ W działach i rozdziałach wydatki majątkowe PUW wykonano w wysokościach nie mniejszych niż 99,9% planu. Nie wystąpiły przypadki blokowania wydatków majątkowych Urzędu.

niezależnych od Urzędu. Wszystkie zadania ujęte w planie po zmianach zostały zrealizowane.

(akta kontroli tom II, str. 286-436)

Według stanu na koniec 2022 r. zobowiązania Urzędu wynosiły 5896,2 tys. zł i były w całości zobowiązaniami niewymagalnymi. Zobowiązania dotyczyły głównie dodatkowego wynagrodzenia rocznego – 4295,1 tys. zł (72,8% zobowiązań ogółem), pochodnych od tych wynagrodzeń – 852,8 tys. zł (14,4% zobowiązań ogółem), dostaw energii elektrycznej, ciepłej, gazu i wody – 219,6 tys. zł (3,7% zobowiązań ogółem). Zobowiązania wykazane w sprawozdaniu Rb-28 były zgodne z ewidencją księgową. W 2022 r. Urząd poniósł wydatki z tytułu odsetek w wysokości 1,2 tys. zł. Odsetki zostały zasądzone na rzecz byłego pracownika wraz z odprawą emerytalną. Nie wystąpiły przypadki zapłaty odsetek z tytułu nieterminowych płatności zobowiązań.

(akta kontroli tom II, str. 437-449, tom IV, str. 314-332)

Szczegółowym badaniem objęto bieżące i majątkowe wydatki PUW w łącznej kwocie 5060,5 tys. zł. Stanowiły one 5,2% ogółu wydatków Urzędu oraz 23,1% wydatków pozapłacowych. Do badania wylosowano 47 zapisów o łącznej wartości 2558,6 tys. zł (2,6% ogółu wydatków)⁸⁶. Metodą doboru celowego do próby dobrano 55 zapisów o łącznej wartości 2501,9 tys. zł.

Realizacja zbadanych wydatków była zgodna z zasadami gospodarowania środkami publicznymi. Dokonywano ich zgodnie z planem finansowym⁸⁷. Były one celowe dla prawidłowej realizacji zadań przez Urząd, jego bezpiecznego funkcjonowania, utrzymania właściwego stanu technicznego i sanitarnego obiektów Urzędu, a także dla realizacji zadań Wojewody wynikających z art. 16m ust. 1b ustawy z 5 grudnia 1996 o zawodach lekarza i lekarza dentystry⁸⁸ oraz w zakresie zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej, orzekania o niepełnosprawności.

W 2022 r. w PUW nie wystąpiły wydatki w ramach realizacji programów z budżetu środków europejskich.

PUW w 2022 r. realizował jedno zadanie w ramach wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021 r. Wydatki dotyczyły środków przyznanych w wyniku nowelizacji ustawy budżetowej z przeznaczeniem na fundusz motywacyjny dla dyspozytorów medycznych (214,2 tys. zł). Niewykorzystana kwota 7,3 tys. została zwrócona w dniu 20 maja 2022 r.

(akta kontroli tom III, str. 3-8; 26-28; 37; 43-44; 64-72; 124-128; 136-138; 147-149; 175-263; tom IV, str. 250; 342-344)

Szczegółowym badaniem objęto trzy zamówienia publiczne udzielone w 2022 r.: jedno – do którego stosowano przepisy ustawy z 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*⁸⁹ – oraz dwa zamówienia udzielone bez stosowania tej ustawy. Przedmiotem zamówienia udzielonego na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy *Prawo zamówień publicznych* (w trybie podstawowym bez przeprowadzenia negocjacji) była dostawa do PUW dwóch łodzi ewakuacyjnych z przyczepami

⁸⁶ Losowania dokonano metodą monetarną MUS, tj. z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości, ze zbioru zapisów na koncie 1300 *Rachunek bieżący jednostki budżetowej – wydatki*, wygenerowanych z systemu finansowo-księgowego, dotyczących pozapłacowych wydatków bieżących oraz wydatków majątkowych, nie mniejszych niż 1000 zł. Losowania dokonano ze zbioru 2457 zapisów o łącznej wartości 20 102,8 tys. zł.

⁸⁷ Wydatek nie planowany dotyczył wykonania prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 kwietnia 2022 r. tj. wypłaty odprawy emerytalnej w kwocie netto – 9,4 tys. zł. Środki finansowe pozyskano z rezerwy budżetowej Wojewody Podkarpackiego z uwagi na odmowną decyzję Ministra Finansów.

⁸⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 790 ze zm.

⁸⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 j.t. ze zm.

podłodziowymi. Ustalona wartość zamówienia wynosiła 191,1 tys. zł (netto), a wartość podpisanej umowy i realizacja zamówienia wynosiła – 172 tys. zł (netto, tj. 211,6 tys. zł brutto).

Badaniem zamówień, do których nie stosowano ustawy *Prawo zamówień publicznych*, na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 (o wartości nieprzekraczającej 130 tys. zł), objęto dwa zamówienia⁹⁰:

- zakup biblioteki taśmowej wraz z taśmami do backupu dla PUW – ustalona wartość zamówienia 65,2 tys. zł (netto); wartość umowy netto 63,8 tys. zł, brutto 78,5 tys. zł, płatność za dostawę zrealizowano na podstawie faktury z 20 lipca 2022 r.⁹¹;
- na rozbudowę i modernizację systemu monitoringu wizyjnego w budynkach PUW – ustalona wartość zamówienia 48,8 tys. zł (netto), wartość umowy netto 48,8 tys. zł, brutto 60 tys. zł; płatność za dostawę zrealizowano na podstawie faktury z 29 lipca 2022 r.⁹².

W wyniku badania zamówień nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie: przygotowania i przeprowadzenia postępowań, udzielenia zamówień, wyboru trybu jak i niezastosowania ustawy *Prawo zamówień publicznych*.

Realizacja zamówień była zgodna z treścią zawartych umów, a poniesione z tego tytułu wydatki były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań PUW.

W dniu 24 lutego 2023 r. PUW złożył roczne sprawozdanie o udzielonych w 2022 r. zamówieniach publicznych.

(akta kontroli tom III, str. 74-174)

Przeprowadzono analizę wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej w trzech punktach poboru energii PUW⁹³, o łącznej wartości 407,8 tys. zł (37 faktur). Ustalono, że wydatki PUW dotyczące opłat za energię i dystrybucję analizowanych PPE wyniosły łącznie w 2021 r. 749,3 tys. zł, w tym koszty dystrybucji (369,2 tys. zł) stanowiły 49,3% poniesionych wydatków. W 2022 r. wydatki za energię i dystrybucję tych PPE wyniosły łącznie 725,3 tys. zł, w tym koszty dystrybucji (407,8 tys. zł) stanowiły 56,2% poniesionych wydatków. W 2022 r. zmniejszyły się – w porównaniu z 2021 r., łączne wydatki PUW w analizowanych PPE o 24 tys. zł (tj. o 7,6%), głównie spowodowane zmniejszeniem poniesionych wydatków na zakup energii o 62,6 tys. zł⁹⁴ (tj. o 8,4%). W tym okresie wzrosły natomiast koszty dystrybucji energii o 38,6 tys. zł⁹⁵ (tj. o 10,5%). Wysoki udział kosztów dystrybucji w łącznych wydatkach za energię i dystrybucję występował w PPE nr 2, gdzie w 2021 r. wynosił on 76,5% a w 2022 r. 81,2%.

Badanie wydatków na dystrybucję wybranych PPE wykazało, że:

- a) w PPE nr 1 oraz PPE nr 2 ponoszono opłaty za pobór energii biernej pojemnościowej, które wyniosły łącznie 40,5 tys. zł (odpowiednio 21,1 tys. zł i 19,4 tys. zł) co stanowiło 27,5% (odpowiednio 21,4% i 39,6%) wydatków poniesionych na usługi dystrybucji w tych PPE (łącznie 147,7 tys. zł - odpowiednio 98,7 tys. zł i 49 tys. zł),
- b) w PPE nr 2 maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych okresach rozliczeniowych od 10 kW do 19 kW, co stanowiło od 12% do 23%

⁹⁰ Postępowania przeprowadzono zgodnie z obowiązującym w PUW zarządzeniem nr 24/21 Wojewody Podkarpackiego z dnia 26 stycznia 2021 r. w sprawie zasad zamówień publicznych o wartości szacunkowej niższej niż 130 tys. zł netto.

⁹¹ W tym dniu wystawiono także OT środka trwałego.

⁹² W tym dniu wystawiono także OT środka trwałego (zwiększenie wartości).

⁹³ PUW Delegatura Tarnobrzeg, ul. 1-go Maja 4A 39-400 Tarnobrzeg; PPE nr 480548158000014129 – dalej nr 1. PUW Rzeszów, Biura ul. Miedziana 4A; PPE nr 480548157000033651 – dalej nr 2.

PUW w Rzeszowie, 35-959 Rzeszów, ul. Grunwaldzka 15; PPE nr 480548157000017786 – dalej nr 3.

⁹⁴ W 2021 r. koszty zakupu energii wyniosły łącznie 380,1 tys. zł, w 2022 r. 317,5 tys. zł.

⁹⁵ W 2021 r. koszty dystrybucji energii wyniosły łącznie 369,2 tys. zł, w 2022 r. 407,8 tys. zł.

mocy umownej (82 kW); w PPE nr 3 maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych okresach rozliczeniowych od 181 kW do 259 kW, co stanowiło od 57% do 81% mocy umownej (320 kW),

- c) w wymienionych trzech PPE (nr 1; nr 2; nr 3) zastosowano grupę taryfową C21, podczas gdy opłata sieciowa zmienna byłaby niższa w grupie taryfowej wielostrefowej C23 lub C24. Opłata sieciowa zmienna za okres od stycznia do grudnia 2022 r. wyniosła łącznie dla tych PPE 159,8 tys. zł, (odpowiednio: 40,6 tys. zł; 5,7 tys. zł; 113,5 tys. zł). Na podstawie danych uzyskanych od PGE Dystrybucja Oddział Rzeszów, ustalono, że zmiana taryf C21 z obowiązujących w tych PPE, na C23 lub C24 mogłaby spowodować oszczędności z tego tytułu (w porównaniu z poniesionymi przez PUW w 2022 r.):
- 45 tys. zł łącznie w taryfie C23 (odpowiednio: 12,4 tys. zł; 1,7 tys. zł i 30,9 tys. zł);
 - 46,8 tys. zł łącznie w taryfie C24 (odpowiednio: 13 tys. zł; 1,8 tys. zł i 32 tys. zł).

(akta kontroli tom III, str. 175-290)

Dyrektor Generalny Urzędu podając przyjęte w PUW rozwiązania w związku z wejściem w życie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku⁹⁶, wyjaśnił m.in., że w tym zakresie wymieniono oświetlenia na energooszczędne, wdrożono rozwiązania pozwalające na automatyczne sterowanie oświetleniem, ograniczono użycie najbardziej energochłonnych odbiorników prądu⁹⁷. Działania te realizowane były zarówno w siedzibie PUW, jak również w pozostałych budynkach PUW. Wprowadzone działania przyniosły – globalnie dla Urzędu – oszczędności w zużyciu energii elektrycznej w miesiącu grudniu na poziomie 18,3%. Ponadto, polecenie podjęcia stosownych działań mających na celu poprawienie efektywności energetycznej oraz służących realizacji celu oszczędności energii otrzymali kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży.

(akta kontroli tom III, str. 297-299)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W PUW nie podjęto skutecznych działań mających na celu ograniczenie ponoszonych wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej, w tym opłaty sieciowej stałej poprzez dostosowanie mocy umownej do faktycznych potrzeb oraz opłaty sieciowej zmiennej poprzez dobór odpowiedniej wielostrefowej grupy taryfowej.

Według art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

(akta kontroli tom III, str. 175-290)

Dyrektor Generalny Urzędu wyjaśnił, że *na bieżąco analizowane są zmiany zużycia tak energii czynnej jak i biernej, grupy taryfowe – w szczególności po instalacji nowych lub wymianie odbiorników energii w budynkach PUW czy zmianach w wewnętrznej infrastrukturze sieci – jest to proces ciągły. Ponieważ część opłat dystrybucyjnych*

⁹⁶ Ustawa z dnia 7 października 2022 r. - Dz. U. poz. 2127.

⁹⁷ Tj. oświetlenia budynków i parkingów, elektrycznych nagrzewnic (kurtyn powietrznych), zmniejszono temperaturę elektrycznych podgrzewaczy wody.

związana jest bezpośrednio z samym zużyciem energii elektrycznej, dlatego w celu optymalizacji kosztów dystrybucji energii elektrycznej dokonywano bieżącej analizy zużycia energii biernej. W pierwszej kolejności zdecydowano o montażu i dostrojeniu kompensatora mocy biernej w budynku PUW w Rzeszowie. Bieżącej analizie w tym zakresie poddawane są również obiekty PUW w Delegaturze w Tarnobrzegu, Delegaturze w Przemyśle – zadania zaplanowane do realizacji w 2023 r.⁹⁸ PUW dokonuje również weryfikacji wykorzystania mocy umownej na każdej lokalizacji. Efektem tych działań było podjęcie decyzji o rozbudowie rozdzielni prądu w budynku PUW przy ul. Grunwaldzkie 15 w Rzeszowie oraz zastosowanie rozwiązań zapobiegających przekroczeniu mocy umownej. Ponieważ w obiektach PUW znajdują się najemcy instytucjonalni oraz inni najemcy, PUW musi analizować wiele zmiennych przy jednoczesnym zapewnieniu bezpiecznego i ciągłego działania infrastruktury energetycznej obiektów jako całości.

Odnosząc się do analizy możliwości zmiany obowiązujących taryf dotyczących dostaw energii elektrycznej do budynków PUW, Dyrektor Wydziału Organizacyjno-Administracyjnego podał, że PUW na bieżąco analizuje możliwości optymalizacji kosztów, w tym obowiązujące taryfy dla poszczególnych PPE. Przedstawione w ww. piśmie NIK wyliczenia opierają się o zużycie energii elektrycznej we wskazanych PPE, w określonych przedziałach taryfowych w roku 2022. Dotyczą one okresu już minionego, który – z tego względu – możliwy jest do oceny ex post na podstawie porównania wyników w różnych taryfach. Podjęcie decyzji ze skutkami na przyszłość jest procesem złożonym, obciążonym ryzykiem zaistnienia wielu niezależnych czy obiektywnych zmiennych. Dla Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie rok 2022 był okresem nietypowym, gdyż zakończyła się pandemia COVID-19 i nastąpił powrót pracowników z pracy zdalnej /.../. Ponadto, zarówno w 2022 r., jak i obecnie istotnym problemem jest brak możliwości oszacowania wpływu najemców (powierzchni w obiektach PUW), na zużycie energii elektrycznej (w szczególności operatorów telekomunikacyjnych, których infrastruktura zużywa energię elektryczną w sposób niedający się przewidzieć). /.../

Ww. czynniki wpływają na wysokość zużycia energii w poszczególnych strefach czasowych taryf oferowanych przez dystrybutora energii elektrycznej. Jednak aby dokonać oceny ich wpływu niezbędne jest wyliczenie ex post zużycia energii elektrycznej w tych strefach przy uwzględnieniu sezonowości (inaczej energia będzie zużywana zimą, a inaczej latem). Wtedy też zostaną podjęte decyzje odnośnie do ewentualnej zmiany taryf dla poszczególnych PPE (w przypadku tuż. Urzędu po zakończeniu sezonu letniego).

Dodatkowo zauważyć należy, że obiektywne dane o zużyciu energii elektrycznej (nieobciążone ryzykiem błędu) są w posiadaniu podmiotu odpowiedzialnego za jej dystrybucję. Są one jednak przekazywane odbiorcom odpłatnie (dla każdego PPE odrębnie) oraz obejmują jedynie okres 12 miesięcy wstecz. /.../

(akta kontroli tom III, str. 291-299)

NIK zauważa, że jednostka ponosiła znaczne wydatki na usługi dystrybucji energii elektrycznej, zaś brak szczegółowej analizy w tym zakresie uniemożliwiła realizację wydatków w sposób oszczędny. Wartość mocy umownej dla dwóch PPE⁹⁹ nie była

⁹⁸ Ceny tych urządzeń wahają się w przedziale 10-15 tys. zł netto. W Delegaturze w Krośnie zakup kompensatora na dzień dzisiejszy jest ekonomicznie nieuzasadniony.

⁹⁹ Nr 480548157000033651 (maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych okresach rozliczeniowych od 10 kW do 19 kW, co stanowiło od 12% do 23% mocy umownej) i nr 480548157000017786 (maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych okresach rozliczeniowych od 181 kW do 259 kW, co stanowiło od 57% do 81% mocy umownej; w analizie „oszczędności” uwzględniono okresy, w których wykorzystanie mocy było < niż 70% mocy umownej).

dostosowana do faktycznego zapotrzebowania¹⁰⁰. Przy założeniu, że moc umowna w tych PPE, zostałaby zmieniona w poszczególnych okresach rozliczeniowych do poziomu uwzględniającego 30% zapas mocy umownej¹⁰¹, to opłata sieciowa stała byłaby niższa dla omawianych PPE o 27,6 tys. zł. Grupa taryfowa wielostrefowa była korzystniejsza dla PUW, co zostało potwierdzone danymi o zużyciu energii czynnej w strefach czasowych, pozyskanymi od operatora systemu dystrybucyjnego. Od stycznia do grudnia 2022 r. opłaty w grupie taryfowej C24 dla objętych badaniem trzech PPE byłyby niższe łącznie o 46,7 tys. zł. NIK zauważa, że urządzenia elektryczne podtrzymujące systemy działające w budynku pracują całą dobę oraz w dni wolne, a nie tylko w godzinach urzędowania.

Nie podjęto także wystarczających działań w celu ograniczenia opłat za ponadumowny pobór energii biernej¹⁰² (40,5 tys. zł).

(akta kontroli tom III, str. 175-290)

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

W 2022 r., wydatki budżetu środków europejskich, w części 85/18, wynosiły 5399,7 tys. zł (68,9% planu). Były niższe o 6390,6 tys. zł (o 54,2%) od takich wydatków poniesionych w 2021 r. W ustawie budżetowej zaplanowano je w wysokości 2439 tys. zł, na realizację projektów *Rozbudowa systemu łączności Państwowej Straży Pożarnej województwa podkarpackiego dla potrzeb usprawnienia koordynacji działań ratowniczo-gaśniczych*¹⁰³ oraz zakupy inwestycyjne dla Straży Rybackiej realizowane z Programu Operacyjnego Rybołówstwo i Morze 2014-2020. W trakcie roku budżetowego plan ten zwiększono środkami z pozycji 98 rezerwy budżetu środków europejskich o 5399,7 tys. zł, w tym na realizację projektów *Usprawnienie systemu ratownictwa w transporcie kolejowym – etap I, Usprawnienie systemu ratownictwa na drogach – etap IV, Usprawnienie systemu ratownictwa na drogach – etap V* w ramach programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 realizowany przez Komendę Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie.

W wysokościach przewidzianych w planie finansowym wydatkowano środki z ww. rezerwy. Nie wydatkowano środków w łącznej wysokości 2439 tys. zł na realizację projektu *Rozbudowa systemu łączności Państwowej Straży Pożarnej województwa podkarpackiego dla potrzeb usprawnienia koordynacji działań ratowniczo-gaśniczych* (2000 tys. zł) i na zakupy inwestycyjne dla Straży Rybackiej: zakup lornetek termowizyjnych dalekiego zasięgu oraz specjalistycznych samochodów terenowych (439 tys. zł). W pierwszym przypadku przyczyną było unieważnienie postępowania przetargowego ze względu na brak złożonych ofert, a w drugim przypadku nieuruchomienie naboru wniosków przez Instytucję Zarządzającą¹⁰⁴.

W ramach planu finansowego PUW nie realizowano wydatków środków europejskich.

(akta kontroli tom II, str. 450-495)

Wojewoda podejmowała działania nadzorcze w celu prawidłowej realizacji wydatków. Działania te polegały głównie na dokonywaniu ocen zgłaszanych zapotrzebowań na środki finansowe, ocen stopnia realizacji zadań finansowanych środkami dotacji,

¹⁰⁰ Moc umowną, według pkt. 3.2.3. *Taryfy dla energii elektrycznej w zakresie dystrybucji energii elektrycznej*, można zamówić w niejednakowych wielkościach na poszczególne, nie krótsze niż miesięczne, okresy roku.

¹⁰¹ Tj. odnotowana moc pobrana w danym okresie rozliczeniowym w PPE powiększona o 30%.

¹⁰² PPE nr 480548158000014129 oraz PPE nr 480548157000033651.

¹⁰³ Projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, oś priorytetowa VI *Spójność społeczna i przestrzenna*, działanie 6.2. *Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej*, poddziałanie 6.2.1. *Infrastruktura ochrony zdrowia*.

¹⁰⁴ Tj. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

analiz wykonania wydatków w okresach kwartalnych, a także na przeprowadzaniu kontroli podległych i nadzorowanych jednostek, obejmujących tematykę wydatkowania środków publicznych. Monitoringowi podlegała również realizacja planu wydatków w układzie zadaniowym.

(akta kontroli tom IV, str. 1-83)

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r., Najwyższa Izba Kontroli nie formułowała wniosków i uwag w zakresie wydatków.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2022 r. – przez dysponenta części 85/18 – budżetu państwa i budżetu środków europejskich w zakresie wydatków.

Realizacja wydatków przebiegała zgodnie z zasadami gospodarowania środkami publicznymi, określonymi w *ustawie o finansach publicznych*. Wydatki zrealizowano w wysokościach określonych w planie finansowym. Uzyskano zaplanowane rezultaty. Występujące przypadki wykonania wydatków w kwotach istotnie niższych od planowanych i braku realizacji zadań wynikały z przyczyn niezależnych od dysponenta części. Dotacji na realizację zadań udzielono zgodnie z przepisami, a środki z rezerw wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem.

Ocenę pozytywną w zakresie wydatków uzasadnia także prowadzony nadzór i kontrola dysponenta nad realizacją zadań finansowanych z budżetu państwa.

Stwierdzono, że Prezes Rady Ministrów przyznał Wojewodzie środki z rezerwy ogólnej na realizację zadań niewymagających nagłego wsparcia finansowego w kwocie ogółem 1160,9 tys. zł, na realizację projektu „Pod Biało-czerwoną” i na dofinansowanie prac remontowych miejsc spoczynku, kwater i mogił wojennych.

W ocenie NIK podejmowane przez PUW działania w celu ograniczenia ponoszonych wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej nie były w pełni skuteczne. Przeprowadzona (na wybranych PPE) w trakcie kontroli analiza opłaty sieciowej stałej, poprzez zmianę mocy umownej do faktycznych potrzeb oraz opłaty sieciowej zmiennej poprzez dobór odpowiedniej wielostrefowej grupy taryfowej wykazała, że opłaty te w 2022 r. mogły być niższe odpowiednio o 27,6 tys. zł i 46,7 tys. zł. NIK zauważa, iż nieskuteczne były także działania PUW dotyczące ograniczenia opłat za ponadumowny pobór energii biernej.

3. Sprawozdania.

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych (za 2022 r.) łącznych sprawozdań dysponenta części 85/18:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),

- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28NW),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kontrolą objęto także sprawozdania dysponenta III stopnia, do sporządzenia których (spośród ww. sprawozdań) zobowiązany był PUW: Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-28 Programy, Rb-BZ1, Rb-N, Rb-Z.

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 85/18 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych PUW (dysponent trzeciego stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli tom IV, str. 84-508)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe za 2022 r. i sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo oraz prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym.

Wnioski

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

- podjęcie działań w celu ograniczenia opłat ponoszonych na usługi dystrybucji energii elektrycznej poprzez dostosowanie zamawianych taryf i mocy do potrzeb Urzędu.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61 b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 17 kwietnia 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Kontrolerzy

Dyrektor

Jacek Wolan
Główny specjalista k.p.

Wiesław Motyka

/-/

/-/

Marek Wójtowicz
Główny specjalista k.p.

/-/

Krzysztof Pakuła
Główny specjalista k.p.

/-/